

A TAG KIZÁRÁSA.

Dr. Bakos-Kovács Kitti

TÁRSASÁGI JOG I.

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

A TAG KIZÁRÁSA.

1. A tag kizárásának általános jellemzői.
2. A tag.
3. A tag kizárására alapot adó okok, körülmények.
4. A társaságon belüli döntéshozatal.
5. A tag kizárása iránti per – kiteiktés a bírósági eljárásra.

Olvasólecke

Időigénye: 25 perc

Dr. Bakos-Kovács Kitti PhD.
egyetemi adjunktus

1. A TAG KIZÁRÁSÁNAK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI.

A tag kizárása a törvényben adott felhatalmazás alapján tagsággal rendelkező jogi személy tagja tagsági jogviszonyának, a tag jogszabályban meghatározott magatartása vagy mulasztása miatt, saját akarata ellenére, meghatározott eljárásrendben történő megszüntetése.¹

A jogi személy működése során előfordulhat, hogy a tagok közötti összhang és közös együttműködés megbomlik. Ez a disszenzus akár olyan mértéket is ölthet, amely a tag cselekményével súlyosan megsérti a jogszabályok, a létesítő okirat vagy legfőbb szervi határozatok rendelkezéseit, illetve nagymértékben veszélyeztetheti a jogi személy céljának az elérését, tevékenységének gyakorlását, működőképességét vagy gazdasági stabilitását. Ha a tagok békés úton nem tudják felmerült jogvitájukat rendezni, a jogsértést kiküszöbölni, eltérő nézeteiket egyeztetni, akkor a törvény lehetőséget biztosít a tagsággal rendelkező jogi személyek közül az egyesület, a gazdasági társaságok, valamint a szövetkezet esetében a tag kizárására.

A kizárás jogintézményének célja tehát a jogi személy működését veszélyeztető tag (ide értve a súlyos jogszabálysértést is) tagsági jogviszonyának a megszűnésén keresztül a jogi személy működőképességének fenntartása, a gazdasági stabilitás és a forgalom biztonságának a védelme amellet, hogy a tag kizárása egyben a tag személyi (például egyesületi tagság esetén) vagy tulajdoni viszonyaiba (gazdasági társaság vagy szövetkezet tagja esetén domináns) való beavatkozást is jelent.²

A tag kizárásának lehetősége csak olyan jogi személytípusok esetében áll rendelkezésre, amelyek egyrészt (i) tagsággal rendelkeznek, másrészt pedig (ii) az adott jogi személytípus esetén törvény kifejezett felhatalmazást ad arra, hogy ha a tag súlyos jogszabálysértő vagy a jogi személy célját nagymértékben veszélyeztető magatartást valósít meg, akkor a jogi személy előre meghatározott belső szervének vagy a legfőbb szerv határozatán alapulva indulhat meg a tag tagsági jogviszonyának megszűnését eredményező vagy a jogi személyen belüli, vagy a bíróság közreműködésével zajló eljárás. Harmadrészt (iii) az egyesület esetében további feltétel, hogy a tag kizárására csak abban az esetben van lehetőség, ha az alapszabály tartalmaz erre vonatkozó megengedő, valamint a szervezeten belüli eljárási rendet is meghatározó rendelkezést. Az alapszabály ezirányú előírása hiányában az érintett egyesületnél nincsen lehetőség tagkizárásra.

Rendszertani szempontból a tag kizárása a tagsági jogviszony megszűnésének egyik esete, amelynek anyagi jogi feltétele, hogy egyesület esetében a tag súlyos jogsértő magatartást követ el, míg a gazdasági társaságok vagy a szövetkezet esetében a tag jogi személyen belül fennálló tagsági jogviszonyának fennmaradása a jogi személy céljainak elérését nagymértékben veszélyezteti. A tag kizárásának eljárási szabályai eltérőek az egyesület, valamint a gazdasági társaság és a szövetkezet tagjának kizárása esetében.

**A tag kizárására irányuló
jogszabályi előírások rendszere
jogi személytípusonként**

A jogi személy típusa	Jogszabályi rendelkezések	Anyagi jogi feltétel	Eljárási rend
egyesület	Ptk. 3:70. § az egyesület speciális szabályai, ha az alapszabály engedi A részletszabályokat az egyesület alapszabálya állapítja meg.	tag súlyos jogsértő magatartásán alapul (szankciós jellegű)	Szervezetben belüli eljárási rend
gazdasági társaságok (kivéve nyilvánosan működő részvénytársaság)	Ptk. 3:107. § a gazdasági társaságok közös szabályai	a jogi személy céljának elérését nagy mértékben veszélyezteteti (ultima ratio)	a legfőbb szerv határozatán alapulva bírói út 2016. évi CXXX. törvény + Ctv. 71/A. §
szövetkezet	Ptk. 3:360. § a szövetkezet speciális szabályai		

A továbbiakban a gazdasági társaság tagjának kizárására irányuló anyagi jogi rendelkezéseket és eljárási szabályokat ismertetjük.

A gazdasági társaság tagjának a kizárására a társaság legfőbb szervének határozata alapján, bírósági peres eljárás vagy választottbíráskodás keretei között kerülhet sor. A gazdasági társaság a kizárást követően köteles a kizárt taggal elszámolni.

A tag kizárása iránti per megindítása *nem eredményezi automatikusan a tag tagsági jogainak a felfüggesztését*. A tag tagsági jogviszonyának felfüggesztésére a társaság kérelmére kerülhet sor, ha a tagsági jogok gyakorlása a társaság irányában súlyos érdeksérelemmel járna.

2. A TAG.

A tag kizárására a gazdasági társaság **cégjegyzékbe bejegyzett tagjával** szemben van lehetőség, figyelembe véve a törvényben meghatározott azon eseteket is, amikor a tag kizárására nem kerülhet sor. Az *ügyvezető tag* vezető tisztségviselői kötelezettségszegése az ügyvezetés szabályai szerint értékelendő, jogkövetkezménye nem lehet tagkizárás, mert azt csak **a tagi minőségben kifejtett tevékenység** alapozhatja meg.³ Amennyiben a gazdasági társaság tagja egyben ügyvezetői minőségben is tevékenykedik a társaság javára, akkor különös gonddal kell vizsgálni azt, hogy a társaság működését érintő tevésben megvalósuló magatartása vagy mulasztása tagsági jogviszonyához kapcsolódó jogosultságok és kötelezettségek gyakorlásához kapcsolódik-e, vagy vezető tisztségviselői feladatköréhez.⁴

A törvény meghatározza azokat az eseteket, amikor a gazdasági társaság legfőbb szerve nem dönthet arról, hogy valamely tag kizárására irányuló bírósági eljárást kezdeményezzenek. A **kizárási tilalmak** oka abban keresendő, hogy adott esetben a gazdasági társaságon belül fennálló tagsági részesedésekre, valamint az ezekhez kapcsolódó szavazati arányokra, a gazdasági társaság tagjainak a létszámára, illetve a tulajdoni arányok védelmére tekintettel más módon nem biztosítható a törvény által megkövetelt, a tag kizárásának alapjául szolgáló határozat meghozatalára vonatkozó garanciális előírások érvényesülése. Ebből fakadóan a tag kizárására nincsen lehetőség *kétszemélyes gazdasági társaságok* esetén, valamint nem zárható ki a társaságból *a nyilvánosan működő részvénytársaság részvényese*, illetve az a tag, aki a társaságon belül *legalább a szavazatok háromnegyedével rendelkezik*. Közös tulajdonú tagsági részesedéssel rendelkező tagok a társasággal szemben egy tagnak számítanak, így kizárásukra külön-külön nem kerülhet sor; ha valamelyik tulajdonostárs társaságban történő maradása a társaság céljainak elérését nagymértékben veszélyezteteti, akkor *a pert mindegyik tulajdonostárssal szemben kell megindítani*.

Nincs lehetőség a tag kizárására a gazdasági társaság *előtársasági* létszakaszában, valamint nem kezdeményezhető az eljárás *volt tag* esetén, hiszen a tagsági jogviszony a korábbiakban már megszűnt.⁵

A **tagsági jogviszonyban bekövetkező változások** (például öröklés, a részesedés átruházás jogcímén történő megszerzése következtében) esetén a tag kizárására csak onnantól kezdve van jogi lehetőség, ha a tag a vezető tisztségviselő bejelentése alapján *a cégnyilvántartásba bejegyzésre került*.

Kizárás iránti per csak azzal a taggal szemben indítható, akit a kizárási per megindítását elhatározó **legfőbb szervi határozat vagy annak üléséről felvett jegyzőkönyv megjelöl**; más tag kizárására nincs lehetőség. Ha a gazdasági társaság több taggal szemben kíván a kizárás eszközével élni, akkor *minden tag esetében külön-külön kell* a tag kizárásához kapcsolódó legfőbb szervi határozatot meghozni. Arra nincs jogi lehetőség, hogy a jegyzőkönyvben megjelölt tag mellett a kereseti kérelem másik tagot is nevesítsen úgy, hogy a taggal szemben a kizárási per megindításáról legfőbb szervi határozat nem született.⁶

3. A TAG KIZÁRÁSÁRA ALAPOT ADÓ OKOK, KÖRÜLMÉNYEK.

A *PJD 2018. 18. szám* alatt közzétett eseti döntés szerint a tagkizárás a társaság érdekeinek védelmét szolgáló jogintézmény, amely a társasággal együttműködni nem tudó, **a társaság céljának elérését nagymértékben veszélyeztető, súlyosan társaságellenes magatartást** tanúsító tag tagsági viszonyának megszüntetésére biztosít lehetőséget. A kizáráshoz *nem kell hátránynak, érdeksérelemnek ténylegesen bekövetkeznie*, elegendő, ha a tag társaságban maradása a társaság céljainak elérését nagymértékben veszélyezteti.⁷

A veszélyeztetésnek **nagymértékűnek és valósnak** kell lennie,⁸ melyet **objektív tényekkel** kell alátámasztani. A kizárás alapjául nem csupán *tevőleges magatartás* szolgálhat, hanem *mulasztásban* is megnyilvánulhat, azaz passzív magatartás is kiválthatja.⁹ Feltétel, hogy a tag ezen magatartása a társaság működésére nézve nagymértékű és reális veszélyt jelentsen. A tényleges károsodás bekövetkezése nem szükséges ahhoz, hogy a bíróság a tagot kizárja a társaságból; elegendő annak bizonyítása, hogy a tag társaságban való maradása nagymértékű veszélyt jelent a társasági cél elérésére, a társaság működésére nézve.¹⁰

A tag kizárásának anyagi jogi feltételei a gazdasági társaságok esetében

- *céggjegyzékbe bejegyzett tag;*
- *tagi minőségben elkövetett veszélyeztető magatartás;*
- *nem áll fenn kizárási tilalom;*
- *legfőbb szervi határozatban vagy jegyzőkönyvben megjelölt tag;*
- *a társaság céljának elérésének veszélyeztetése;*
- *a veszélyeztetés nagymértékű és való;*
- *tevőleges tagi magatartás vagy mulasztás;*
- *objektív tényekkel kell alátámasztani;*
- *nem szükséges tényleges károsodás bekövetkezése;*
- *minden kétséget kizáróan bizonyításra kerül.*

Néhány példa a tag kizárása tárgyában.

<i>A bírói gyakorlatból vett példák alapján alapot ad a kizárásra:</i>	<i>Nem ad alapot a tag kizárására:</i>
▪ ha a tag korábbi ügyvezetői pozíciójának megszűnését nem veszi tudomásul, a társaság gazdasági tevékenységével kapcsolatos iratanyagot nem hajlandó átadni;	▪ A tag a társaság számviteli iratanyagaival nem számol el, különös tekintettel annak megjelölése nélkül, hogy milyen iratanyaggal, mikor és hol, valamint hogyan kellene elszámolnia, bemutatnia.¹¹
▪ a tag a taggyűlés jóváhagyása, valamint a többi tag tudomása nélkül jogosulatlan eszközöl tagi pénzfelvételt;	▪ A társaság tagjainak személyes ellentétei, házastársi vitái, a tagsági jogok tekintetében kialakult eltérő álláspontja önmagukban nem szolgálhatnak a tag társaságból való kizárásának alapjául.¹²
▪ a tag és a társaság között létrejövő hitelviszonyokból származó kötelezettségek nemteljesítése.¹⁵	▪ Nem vezethet a tag kizárásához, ha egy másik társaságban folytatott vezető tisztségviselői tevékenysége során ennek érdekeit képviseli.¹³ ▪ A tag kizárását a taggyűlésről való távolmaradása sem alapozhatja meg.¹⁴
	▪ Általában önmagában az a körülmény, hogy a társaság és a tag között jogvita keletkezik, közöttük valamilyen jogcímen elszámolási vita alakul ki, nem kizárási ok. Kivételt képez, ha a tag szerződésszegő magatartása a társaság működésére nézve bizonyítottan súlyos következménnyel jár.¹⁶

A keresetlevélben foglalt, a tag kizárásának alapjául szolgáló okot a bíróság abban az esetben teszi vizsgálat tárgyává, ha a per lefolytatása előtt eljárásjogi akadály nem gátolja, illetve a legfőbb szerv a jogszabályoknak megfelelően hozta meg a tag kizárásának alapjául szolgáló határozatát.

4. A TÁRSASÁGON BELÜLI DÖNTÉSHOZATAL.

A tag kizárására a **legfőbb szerv határozata** alapján bírósági eljárás keretei között kerül sor.

A tag kizárásáról szóló határozat meghozatala tekintetében a legfőbb szerv döntéshozatali eljárására a Polgári Törvénykönyv speciális rendelkezéseket ír elő. A tag kizárásának alapjául szolgáló legfőbb szervi határozatnak tartalmaznia kell és pontosan *meg kell határoznia a kizárás alapjául szolgáló okot*; a tag kizárása tárgyában a bíróság csak azokat az okokat vizsgálhatja, amelyet a legfőbb szervi határozat tartalmaz. A legfőbb szervi döntéshozatalt követően ezen okok a bírósági eljárás keretei között sem egészíthetők ki és nem módosíthatóak.¹⁷

A határozat meghozatalára vonatkozóan a törvény speciális szótöbbséget ír elő; a tag kizárására vonatkozó keresetlevél benyújtásához **az összes tag legalább háromnegyedes szótöbbséggel** meghozott határozata szükséges. Az *érintett tag* ebben a kérdésben a legfőbb szerv döntéshozatala során *nem szavazhat*, így őt figyelmen kívül kell hagyni a határozatképesség számítása során.¹⁸

A határozatot **írásba** vagy a legfőbb szerv üléséről készült **jegyzőkönyvbe** kell foglalni.¹⁹

A határozat jogszerűsége a kereset érdemi elbírálása szempontjából előfeltétel. A határozattal szemben *nem kezdeményezhető társasági határozatok bírósági felülvizsgálata iránti per*, hanem annak jogszerűtlenségére a tag kizárására irányuló perben lehet hivatkozni.

5. A TAG KIZÁRÁSA IRÁNTI PER – KITEKINTÉS A BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSRA.

A tag kizárásáról a bíróság a gazdasági társaság keresete alapján peres eljárás keretei között határoz; választottbíróági eljárásnak – ha annak feltételei fennállnak – helye van.

A tag kizárására irányuló keresetlevelet a legfőbb szervi határozat meghozatalától számított 15 napos *anyagi jogi jogvesztő határidőn* belül kell a bírósághoz benyújtani. Az eljárás lefolytatására – választottbíróági eljárásra vonatkozó alávetési nyilatkozat hiányában – **törvényszék** rendelkezik hatáskörrel. A keresetlevelet annál a törvényszéknél kell előterjeszteni, amelynek *illetékességi területén az alperes, azaz a kizárással érintett tag lakik*. A törvényben meghatározott határidő lejártáig a keresetlevélnek be kell érkeznie a bírósághoz, így nem elegendő azt a határidő utolsó napján postára adni.

A törvényszék a kizárás tárgyában **peres eljárást** folytat le, amelyre *a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény* előírásait kell alkalmazni. A tag kizárására irányuló per *felperese a gazdasági társaság*. A Ctv. néhány eljárásjogi kérdésben speciális, *a perek gyorsítását szolgáló rendelkezéseket* határoz meg a gazdasági társaság és a szövetkezet tagjának kizárása iránti perre nézve.²⁰ A jogerős ítélet ellen felülvizsgálat és perújítás nem kezdeményezhető.

A tag kizárása olyan társasági jogi jogvitának minősül, amelyre vonatkozóan a tagok alávetési nyilatkozatot tehetnek **választottbíróági** eljárására vonatkozóan.

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM ÉS AMIT MÉG TOVÁBBI OLVASÁSRA AJÁNLUNK

Metzinger Péter „A tagkizárás intézménye: egy alkotmányossági probléma” (Magyar Jog; 2004/11.; 670-679. pp.)

Farkas Csaba „A tagkizárás szabályainak változása az 1988. évi VI. törvénytől napjainkig” (Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica; 2007; Kötet 69; Szám 1-48.; 179-189. pp.; http://acta.bibl.u-szeged.hu/7323/1/juridpol_069_179-189.pdf)

Kisfaludi András – Szabó Marianna (szerk.) „A gazdasági társaságok nagy kézikönyve” (Complex; Budapest; 2008.)

Balásházy Mária „Kérdések és kérdőjelek a tagkizárás köréből” (Acta Conventus de Iure Civili Tomus X.; SZTE ÁJTK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének kiadványa; Lectum Kiadó; Szeged; 2009.)

Papp Tekla (szerk.) „Társasági jog” (Lectum Kiadó; Szeged; 2011.)

Vékás Lajos – Gárdos Péter „A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal” (Complex; Budapest; 2013.)

Osztovits András (főszerk.) „A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja I. kötet (Budapest; Opten Kft.; 2014.)

Szalay Zsuzsa „A tagkizárás egyes szabályai az új Ptk-ban” (Kúriai döntések: bírósági határozatok – a Kúria lapja; 2014/11.; 1196-1204. pp.)

Auer Ádám – Bakos-Kovács Kitti – Papp Tekla „Jogtár Navigátor - Gazdasági társaságok modul” (távolszerű hozzáférésű elektronikus dokumentumok, online szolgáltatások és más dinamikus dokumentumok; Wolters Kluwer; Budapest; 2014.; uj.jogtar.hu)

Czédli Gergő „A tagkizárási perek szabályozása és gyakorlata 1988-tól napjainkig” (De iurisprudentia et iure publico; 2014/3.; <http://dieip.hu/wp-content/uploads/2014-3-02.pdf>)

VÉGJEGYZETEK

¹ Vö. *Czédli G.* i.m. 2. p.

² Vö. *Czédli G.* i.m. 2. p.

³ BDT2011. 2451.

⁴ Lásd erre vonatkozóan részletesen: *Czédli G.* i.m. 8-9. pp.

⁵ EBH2006. 1522.; BDT2012. 2732.

⁶ BH1992. 167.

⁷ PJD2018. 18.

⁸ BDT2019. 4021.

⁹ PJD2016. 18.

¹⁰ EBH2001. 447.

¹¹ *Czédli G.* i.m. 8. p.

¹² BH2008. 47.

¹³ BH2007. 19.

¹⁴ BH2007. 19.; BDT2005. 1270.

¹⁵ *Czédli G.* i.m. 8. p.

¹⁶ BDT2000. 85.

¹⁷ BH2004. 517.

¹⁸ BH1995. 630.

¹⁹ BDT2018. 3935. I. A tag kizárása iránti perben a döntéshozó szerv üléséről készült jegyzőkönyv alaki, tartalmi hiányosságainak a kizárásról döntő határozat érvényességére kiható jogkövetkezménye nincs.

II. A Ptk. nem tartalmaz részletes rendelkezéseket a kft. taggyűléséről felvett jegyzőkönyv tartalmára nézve, nem rendelkezik külön a tag kizárása iránti perindításról döntő társasági határozat tartalmáról sem. A meghívóban elegendő a tag kizárása iránti napirendi pont feltüntetése, a kizárási okokat a legfőbb szerv határozatában vagy annak üléséről készült jegyzőkönyvbe foglaltan kell szerepeltetni.

²⁰ Ctv. 71/A. §